

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 549/2025-42

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Petra Molnára a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou Mgr. Vandou Durbákovou, Hrnčiarska 2/A, Košice, proti uzneseniu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Svk/1/2024 z 29. októbra 2024 takto

rozhodol:

- Základné právo sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na účinnú ochranu podľa čl. 6 Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasizmu **boli porušené** uznesením Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Svk/1/2024 z 29. októbra 2024.
- Uznesenie Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Svk/1/2024 z 29. októbra 2024 **zrušuje a vec vracia** Najvyššiemu správne mu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie a rozhodnutie.
- Sťažovateľke **priznáva** finančné zadosťučinenie v sume **3 000 eur**, ktoré jej **je** Najvyšší správny súd Slovenskej republiky **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Sťažovateľke **priznáva** náhradu trov konania v sume **771,68 eur**, ktorú **je** Najvyšší správny súd Slovenskej republiky **povinný** zaplatiť jej právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 6. februára 2025 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 6 a čl. 14 ods. 1 a 2 Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie (ďalej len „antidiskriminačný dohovor“) napadnutým uznesením najvyššieho správneho súdu, ktoré navrhuje zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu správnenému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Zároveň si uplatňuje právo na náhradu trov konania pred ústavným súdom a finančné zadosťučinenie 4 500 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených rozhodnutí vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou proti inému zásahu orgánu verejnej správy domáhala, aby súd zakázal žalovaným 1. Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, 2. Ministerstvu zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky a 3. vláde Slovenskej republiky pokračovať v inom zásahu do jej práv spočívajúcom v neprijatí účinných opatrení umožňujúcich poskytnutie primeraného zadosťučinenia jej ako žalobkyni vo forme ospravedlnenia a primeraného finančného odškodnenia na základe rozhodnutia Výboru OSN na odstránenie rasovej diskriminácie č. CERD/C/88/D/56/2014 zo 16. decembra 2015 (ďalej len „rozhodnutie výboru OSN“). Zároveň žiadala, aby súd určil žalovaným 1 až 3 primeranú lehotu na splnenie zákazu pokračovať v inom zásahu do jej práv v rozsahu prijatia účinných opatrení v lehote do 90 dní od právoplatnosti uznesenia a aby žalovaným 1 až 3 bola uložená povinnosť do 7 dní od uplynutia lehoty na splnenie zákazu oznámiť súdu písomne splnenie tejto povinnosti.

3. Žalobu odôvodnila tým, že rozhodnutím výboru OSN bola Slovenská republika ako zmluvná strana antidiskriminačného dohovoru zaviazaná poskytnúť jej ospravedlnenie a primerané zadosťučinenie za porušenie jej práv podľa tohto medzinárodného dohovoru. Ku dňu podania žaloby žalovaní 1 až 3 neprijali žiadne účinné opatrenia umožňujúce implementáciu rozhodnutí výborov OSN v časti poskytovania finančného odškodnenia a ani konkrétne vo vzťahu k nej neboli prijaté žiadne opatrenia umožňujúce poskytnutie finančného zadosťučinenia a ospravedlnenia. Sťažovateľka namietala, že nečinnosť žalovaných 1 až 3 vo vzťahu k jej odškodneniu za porušenie jej základných ľudských práv, konkrétne neprijatie účinných opatrení umožňujúcich implementáciu rozhodnutí výborov OSN predstavuje iný zásah orgánu verejnej moci do jej práv.

4. Správny súd v Bratislave vyzval sťažovateľku na odstránenie vád jej podania, na ktoré reagovala sťažovateľka podaním z 9. mája 2023, ktorým zobrala späť žalobu vo vzťahu k žalovaným v 2. a 3. rade a vo vzťahu k žalovanému v 1. rade zmenila žalobu tak, že žiadala, aby súd zakázal žalovanému 1 pokračovať v inom zásahu do práv žalobkyne spočívajúcom vo faktickom postupe, ktorým odmieta podniknúť konkrétne kroky vedúce k poskytnutiu primeraného zadosťučinenia žalobkyni vo forme ospravedlnenia a primeraného finančného odškodnenia na základe rozhodnutia výboru OSN.

5. Správny súd uznesením č. k. BA-7Sa/73/2019-94 z 2. augusta 2023 konanie vo vzťahu k žalovaným v 2. a 3. rade zastavil a vo zvyšku žalobu odmietol ako oneskorene podanú, pretože

s poukazom na korešpondenciu sťažovateľky s ministerstvom spravodlivosti ustálil, že najneskôr 7. januára 2019 sa o napadnutom inom zásahu dozvedela z listu ministerstva a správna žaloba bola podaná až 30. septembra 2019, zjavne po uplynutí 2-mesačnej zákonnej subjektívnej lehoty. Správny súd vyšiel z rozhodnutia najvyššieho správneho súdu uverejneného v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky pod č. 1/2022 a uzavrel, že na plynutie lehoty na podanie žaloby proti inému zásahu nemá vplyv, či napádaný iný zásah trval počas plynutia tejto lehoty alebo po jej skončení. Subjektívna dvojmesačná lehota sa aplikuje na každú žalobu proti inému zásahu a plynie vždy od okamihu, keď sa o ňom dotknutá osoba dozvedela. Z uvedeného vyplýva, že aj v prípade, že tvrdený iný zásah trval dlhšiu dobu, napr. aj v čase podania žaloby či aj po jej podaní, pre posúdenie včasnosti podania žaloby je aj tak rozhodujúci okamih, keď sa žalobca o inom zásahu dozvedel.

6. Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka kasačnú sťažnosť, v ktorej namietala nesprávne právne posúdenie včasnosti podania žaloby a odklon od judikatúry ustálenej v čase jej podania (konkrétne rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Sžnz/7/2015, 1Sžz/10/2014, 4Sžz/1/2013 zhodné s rozhodnutím Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 6Aps/1/2013). Sťažovateľka tvrdila, že nová zmena judikatúry nemôže byť vyhodnotená na jej úkor v spore trvajúcim niekoľko rokov, pretože by podľa názoru sťažovateľky išlo o rozpor s princípom spravodlivosti.

7. Najvyšší správny súd napadnutým uznesením kasačnú sťažnosť sťažovateľky zamietol ako nedôvodnú. Z odôvodnenia vyplýva, že poukázal na znenie § 256 Správneho súdneho poriadku (ďalej aj „SSP“) ustanovujúce subjektívnu lehotu dvoch mesiacov, odkedy sa dotknutá osoba o inom zásahu dozvedela. Z predmetného ustanovenia ani zo žiadneho iného zákonného ustanovenia nevyplýva sťažovateľkou namietaná skutočnosť, že takto počítaná subjektívna lehota sa vzťahuje len na iný zásah, ktorý už skončil, a teda sa nevzťahuje na trvajúci iný zásah. Márne uplynutie lehoty na podanie žaloby má za následok jej odmietnutie z dôvodu oneskoreného podania podľa § 98 ods. 1 písm. d) SSP. Žalobca sa pritom nemôže s úspechom domáhať vecného preskúmania žaloby, ak táto bola podaná oneskorene, s odkazom na to, že ním namietaný následok stále trvá. Pokiaľ sa uvedené v plnom rozsahu uplatňuje v konaniach o správnych žalobách, kde je trvanie účinku rozhodnutia alebo opatrenia orgánu verejnej správy v prípade nepodania žaloby irelevantné, pričom ani nemožno odpustiť zmeškanie lehoty na podanie správnej žaloby (§ 181 ods. 4 SSP), potom nie je dôvod neaplikovať uvedený záver aj na žalobu proti inému zásahu orgánu verejnej správy. Najvyšší správny súd vo vzťahu k odklonu od svojej skoršej judikatúry o posudzovaní včasnosti podania žaloby proti inému zásahu poukázal na ustálenú rozhodovaciu prax ústavného súdu, ktorá považuje za prípustnú zmenu judikatúry aj bez zmeny právnej úpravy.

II.

Argumentácia sťažovateľky

8. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta porušenie svojho práva na prístup k súdu a na spravodlivý proces, ktoré vidí v retroaktívnej aplikácii nového právneho názoru a interpretácie právnej normy upravujúcej lehotu na podanie žaloby proti inému zásahu orgánu verejnej moci, ku ktorému došlo po dvoch rokoch od podania žaloby. Pritom žalobkyňa v dôvere v právny poriadok podala svoju žalobu včas, riadiac sa ustáleným právnym názorom v tom čase. Navyše v dotknutom konaní ústavný súd konštatoval zbytočné prieťahy porušujúce jej ústavné právo podľa

čl. 48 ods. 2 ústavy. Ak by konanie prebiehalo riadne a bez priet'ahov, jej žaloba by bola posudzovaná s prihliadnutím na skoršiu a pre ňu priaznivejšiu interpretáciu včasnosti. Tieto okolnosti spôsobili, že k odmietnutiu žaloby pre oneskorenosť došlo po 4 rokoch od jej podania a po zmene právneho názoru. Uvedené okolnosti majú reálny dopad na materiálnu spravodlivosť konania ako celku v situácii, že rozhodnutím výboru bolo konštatované diskriminačné zaobchádzanie s ňou bez akejkol'vek nápravy na vnútroštátnej úrovni.

9. Sťažovateľka naďalej meritórne pretrváva v presvedčení, že výklad poskytnutý najvyšším správny súdom sa nemôže vzťahovať na trvajúci iný zásah, ale len ukončený, a to s poukazom na správnosť právneho názoru uvedeného v skorších rozhodnutiach.

10. Osobitne poukázala na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Legrand proti Francúzsku, č. 23228/08 z 26. mája 2011 (§ 37) a Hoare proti Spojenému kráľovstvu, č. 16261/08 z 12. apríla 2011 (§ 54 – § 55), z ktorých podľa názoru sťažovateľky vyplýva, že dostupnosť, jasnosť a predvídateľnosť právnych ustanovení a judikatúry, najmä pokiaľ ide o pravidlá týkajúce sa formy, lehôt a premlčania, zabezpečujú účinnosť práva na prístup k súdu.

11. V sťažnosti ďalej uviedla, že ESLP poznamenáva, že zmena judikatúry vnútroštátnych súdov nie je sama osebe v rozpore s riadnym výkonom spravodlivosti, keďže absencia dynamického a progresívneho prístupu by mohla brániť akejkol'vek reforme alebo zlepšeniu. ESLP sa však domnieva, že obmedzenia uplatnené na právo na prístup k súdu nemôžu obmedziť tento prístup takým spôsobom alebo v takom rozsahu, aby sa dotkli samotnej podstaty tohto práva (pozri rozsudok Legros v. Francúzsko, č. 72173/17, § 127 a § 128, 9. 2 2024). Sťažovateľka zastáva názor, že nová interpretačná prax najvyššieho správneho súdu, ktorý samotný vznikol až po podaní jej žaloby a ktorý zmenil ustálenú judikatúru najvyššieho súdu, fakticky zasiahla do samotnej podstaty jej práva na prístup k súdu.

12. Tento prístup zároveň spôsobil, že sťažovateľka nemá k dispozícii žiaden účinný prostriedok nápravy v zmysle čl. 13 dohovoru. Náprava požadovaná článkom 13 musí byť „účinná“ v praxi, ako aj v práve (Menteş a ostatní proti Turecku, 1997, § 89; İlhan proti Turecku [GC], 2000, § 97). Predovšetkým sa nesmie neoprávnene brániť uplatneniu opravného prostriedku konaním alebo opomenutím žalovaného štátu (Aksoy proti Turecku, 1996, § 95 in fine; Aydın proti Turecku, 1997, § 103; Paul a Audrey Edwards proti Spojenému kráľovstvu, 2002, bod 96). Porušením princípov právnej istoty a predvídateľnosti práva správne súdy sťažovateľke znemožnili v správnom súdnom konaní domáhať sa prieskumu zákonnosti iného zásahu orgánu verejnej správy spočívajúceho v nedostatočnej implementácii rozhodnutia výboru OSN.

13. Sťažovateľka namieta aj porušenie svojich práv podľa čl. 6 a čl. 14 ods. 1 a 2 antidiskriminačného dohovoru s odôvodnením, že Slovenská republika jej nezabezpečila účinnú ochranu v prípade, ktorým sa domáhala implementácie rozhodnutia OSN v prípade svojej rasovej diskriminácie. Slovenská republika aj napriek tomu, že ratifikovala antidiskriminačný dohovor, ktorý je medzinárodnou zmluvou, a uznala príslušnosť výboru OSN na prerokovanie individuálnych sťažností osôb, ktoré sa sťažujú, že ich práva podľa antidiskriminačného dohovoru boli porušené, tak odmietla rozhodnutie výboru OSN o takejto individuálnej sťažnosti implementovať v celom rozsahu a poskytnúť v súlade s ním sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie. V správnom súdnom konaní, ktoré následne sťažovateľka iniciovala, jej Slovenská republika konajúca súdmi opäť odmietla poskytnúť ochranu a jej žalobu z procesných dôvodov odmietla.

14. Z evidencie vlastnej rozhodovacej činnosti ústavný súd zistil, že nálezom č. k. I. ÚS 408/2023-31 zo 7. septembra 2023 bolo vyslovené porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom Správnym súdom v Bratislave pod sp. zn. BA-7Sa/73/2019 a uložené konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Z odôvodnenia vyplýva, že krajský súd bol v napadnutom konaní od podania žaloby 27. septembra 2019 a od vydania uznesenia na odstránenie väd žaloby z 29. januára 2020 až do 11. apríla 2023 absolútne nečinný. Právoplatnosť nadobudol tento nález 20. septembra 2023.

15. Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a uznesením sp. zn. II. ÚS 549/2025 z 1. októbra 2025 ju prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Vyjadrenie najvyššieho správneho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

II.1. Vyjadrenie najvyššieho správneho súdu:

16. Predseda najvyššieho správneho súdu sa listom sp. zn. CS 00762/2025, CZ 04462/2025 zo 16. októbra 2025 k sťažnosti vyjadril tak, že tvrdenie sťažovateľky o judikatúrnej zmene posudzovania začiatku plynutia lehoty na podanie žaloby je mylné a zavádzajúce. Rozhodnutia, na ktoré sťažovateľka poukázala, riešili iné otázky spojené s plynutím subjektívnej lehoty a týkali sa skoršej právnej úpravy Občianskeho súdneho poriadku. Najvyšší správny súd neidentifikoval rozhodnutia, ktoré by podporovali tvrdenia sťažovateľky o začiatku plynutia lehoty až po skončení trvajúceho zásahu. Najvyšší správny súd poukázal na odlišnosti právnej úpravy Správneho súdneho poriadku oproti Občianskemu súdnemu poriadku. Práve s odkazom na aplikáciu „novej“ a jednoznačnej právnej úpravy danej § 256 SSP dospel v preskúmanom uznesení k záveru, že sťažovateľka podala žalobu proti inému zásahu oneskorene. Povahu ustálenej rozhodovacej praxe má až zbierkové rozhodnutie č. NSS 4/2022 (sp. zn. 10 Sžk 23/2020 z 30. septembra 2021) a v žiadnom prípade nie sťažovateľkou uvádzané rozhodnutie vzťahujúce sa na predchádzajúcu právnu úpravu. Ani v tomto prípade však nešlo o zmenu judikatúrnej línie, pretože by k tomu bolo nutné aktivovať rozhodovanie veľkého senátu v zmysle § 22 ods. 1 písm. a) SSP. Rozhodnutie súdu cudzieho štátu (Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 6Aps/1/2013, pozn.) nemohlo predstavovať ustálenú rozhodovaciu prax (slovenského) kasačného súdu a iný judikatúrny záver vo vzťahu k nemu preto nemohol predstavovať zmenu judikatúry. Oneskorené podanie žaloby nebolo v žiadnej príčinnej súvislosti s nejakou zmenou judikatúry vzťahujúcou sa na subjektívnu lehotu na podanie žaloby, ako sa to snažila navodiť sťažovateľka. Sťažovateľke nič nebránilo podať žalobu včas, a to v dvojmesačnej subjektívnej lehote, odkedy sa o predmetnom inom zásahu zo strany žalovaného dozvedela. Akceptácia sťažovateľkinho pohľadu na plynutie lehoty na podanie žaloby by v súdnej veci v podstate znamenala, že z dôvodu trvania zásahu (neposkytnutia primeraného zadosťučinenia a odškodnenia) by lehota na podanie žaloby (nikdy) neuplynula. To by bolo podľa názoru najvyššieho správneho súdu nielen v rozpore so znením zákonnej úpravy, ale i popretím systematiky správneho súdneho procesu, v rámci ktorého sa možno ochrany z dôvodu právnej istoty (správnu) žalobou domáhať len v zákonom určenej lehote. Najvyšší správny súd tiež navrhol nepriznanie finančného zadosťučinenia v prípade vyhovenia sťažnosti.

II.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

17. Zúčastnenou osobou v konaní je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (žalovaný v konaní, pozn.), ktoré sa k sťažnosti vyjadrilo na výzvu ústavného súdu podaním z 23. októbra 2025. Z jeho vyjadrenia vyplýva, že sa plne stotožňuje s posúdením veci najvyšším správny súdom a správny súdom, ktoré nepostupovali extenzívne ani retroaktívne, ale v súlade s gramatickým, systematickým a logickým výkladom zákona. Sťažovateľka podala žalobu až deväť mesiacov po uplynutí subjektívnej lehoty, keď z obsahu spisu nevyplýva žiadna nová skutočnosť, ktorá by v uvedenom období od 7. januára 2019 do 30. septembra 2019 nastala. Odmietnutie žaloby sťažovateľky a následné zamietnutie jej kasačnej sťažnosti je len dôsledkom procesnej pasivity sťažovateľky a jej konania v rozpore s princípom „*vigilantibus iura scripta sunt*“. Ak by ústavný súd pripustil taký výklad § 256 SSP, podľa ktorého by v prípade trvajúceho zásahu lehota neplynula, podľa názoru zúčastnenej osoby by tým poprel jeho jednoznačné znenie a zasahoval by do princípu právnej istoty. Požiadavka právnej istoty ani ochrana legitímneho očakávania nezahŕňa právo na nemennú judikatúru. Názorová nejednotnosť medzi súdmi je prirodzeným dôsledkom vývoja súdnej praxe a nie je sama osebe porušením princípu právneho štátu. Zúčastnená osoba osobitne zdôraznila, že správny súd neaplikoval rozhodnutie najvyššieho správneho súdu sp. zn. 10Sžk/23/2020 ako novú právnu normu, ale iba ako interpretačnú podporu svojho právneho názoru vychádzajúceho priamo z jasného textu § 256 SSP. Zúčastnená osoba ďalej konštatovala, že sťažovateľke za vzniknuté prietahy už bolo priznané primerané zadosťučinenie. V závere zúčastnená osoba vyjadrila presvedčenie o neúspechu správnej žaloby v merite veci aj v prípade jej vecného prejednaní okrem iného s poukazom na uznesenie najvyššieho správneho súdu sp. zn. 2Svk/1/2024 z 25. júla 2025, ktoré naplnenie znenia čl. 2 ods. 2 ústavy hodnotí ako predpoklad na subsumovanie opomenutia alebo nekonania pod nezákonný zásah.

II.3. Replika sťažovateľky:

18. Sťažovateľka sa na výzvu ústavného súdu k týmto vyjadreniam vyjadrila podaním zo 14. novembra 2025, v ktorom uviedla, že trvá na podanej ústavnej sťažnosti a v nej uvedenej argumentácii.

19. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, pretože na základe obsahu podaní a vyžiadaných spisov dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

20. Podstatou sťažnosti je požiadavka na posúdenie ústavnej akceptovateľnosti právneho názoru všeobecných súdov o oneskorenosti žaloby proti inému trvajúcejmu zásahu orgánu verejnej správy v konkrétnych skutkových okolnostiach prejednávaného prípadu.

21. Obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov a iných orgánov. Každý sa môže domáhať ochrany svojich práv

na súde a tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov. Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo, na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci. Výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany všeobecných súdov musí byť preto v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť základné právo v rozpore s jeho podstatou a zmyslom.

22. V danej veci je v hre právo sťažovateľky na prístup k súdu. Ústavný súd na úvod konštatuje, že nie je možné opomenúť pri posudzovaní spravodlivosti konania ako celku, že správny súd bol v konaní o zásahovej žalobe sťažovateľky bezdôvodne a v rozpore s jej ústavným právom nečinný po dobu 4 rokov. Ústavný súd považuje v tomto kontexte vyčítať sťažovateľke oneskorenosť podania jej zásahovej žaloby (po vlastnej nečinnosti správneho súdu) za procesný cynizmus, ktorý sa prieči zásade materiálnej spravodlivosti.

23. Podľa § 256 SSP žaloba proti inému zásahu musí byť podaná v lehote dvoch mesiacov odo dňa, keď sa osoba dotknutá iným zásahom orgánu verejnej správy o ňom dozvedela, najneskôr do dvoch rokov odo dňa vykonania iného zásahu orgánom verejnej správy.

24. Tvrdeniu sťažovateľky o náhlej zmene ustálenej judikatúry týkajúcej sa plynutia lehoty na podanie zásahovej žaloby proti trvajúcemu zásahu nie je možné prisvedčiť. Judikatúra vo veci plynutia lehoty na podanie takej zásahovej žaloby nebola v čase podania žaloby sťažovateľkou (2019) ustálená, ako to tvrdí. Staršia judikatúra týkajúca sa včasnosti podania zásahovej žaloby riešila predovšetkým stret povinnosti subsidiárneho využitia prostriedkov nápravy (sťažnosť) a včasnosti podania žaloby v subjektívnej lehote, pričom zvolila ústavnokonformný výklad na prospech žalobcov. Ani rozhodnutia, na ktoré sťažovateľka odkázala v kasačnej sťažnosti, nepojednávajú o špecifickosti trvajúceho zásahu a začiatku plynutia lehoty alebo jej neuplynutia, ale riešia otázku trvajúcich následkov jednorazového zásahu – inšpekčnej činnosti vykonanej v priebehu jedného dňa.

25. Napriek uvedenému možno existenciu dvoch právnych názorov, z ktorých jeden zohľadňuje na prospech žalobcu rozdielnosť trvajúceho zásahu a už skončeného jednorazového zásahu, aj keď vo vzťahu k objektívnej lehote, konštatovať napr. v súvislosti s rozhodnutím najvyššieho správneho súdu sp. zn. 5Sžnz/2/2015, ktoré v odôvodnení uvádza: „Skutkový stav z hľadiska procesnej prípustnosti v predmetnej veci je okrem toho potrebné vnímať ako zásah pokračujúci a prehľbujúci sa ďalšími čiastkovými zásahmi, ktorých zákonnosť má byť preskúmaná. Tvrdené porušenia nadväzujúce na pôvodný, nezákonný zásah v tomto kontexte predstavujú nielen následky pôvodného (potenciálne nezákonného) zásahu, ale aj zásah samotný a trvajúci. S cieľom poskytnutia účinnej ochrany základným právam, je potrebné vykladať plynutie objektívnej lehoty pri trvajúcom zásahu (teda nie zásahu, ktorého len následky trvajú) podľa § 250v ods. 3 OSP tak, že táto začína plynúť až

dňom ukončenia zásahu. Spojenie do jedného roka odo dňa, keď k nemu (zásahu) došlo, navodzuje záver, že zásah je ukončený, dokonaný. Opačný výklad by mohol viesť k neprijateľnému záveru, že osoby, ktoré sa o ešte stále trvajúcom zásahu dozvedia po uplynutí jedného roka od začiatku zásahu, by nemali k dispozícii žiaden prostriedok súdnej ochrany a boli by povinné nezákonný zásah, či ďalšie čiastkové zásahy nedôvodne ďalej trpieť aj napriek tomu, že podmienky subjektívnej lehoty by splňali. Takýto výklad by v prípade pokračujúceho zásahu nebol podľa názoru Najvyššieho súdu ústavne konformný.“ Výklad v prospech prípustnosti zásahovej žaloby z rovnakých dôvodov zvolil aj v rozhodnutí sp. zn. 5Sžnz/1/2015.

26. K začiatku plynutia subjektívnej lehoty pri trvajúcom zásahu s ohľadom na zmenu právnej úpravy a predpokladov prípustnosti zásahovej žaloby podľa Správneho súdneho poriadku sa najvyšší správny súd vyjadril až rozhodnutím sp. zn. 10 Sžk 23/2020 z 30. septembra 2021 publikovaným v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky pod č. 4/2022. Z tohto rozhodnutia vyplýva, že na plynutie dvojmesačnej lehoty na podanie žaloby proti inému zásahu podľa § 256 SSP, a tým aj na posúdenie jej dôvodnosti, nemá vplyv, či napádaný iný zásah trval počas tejto lehoty alebo prípadne aj po jej uplynutí. Z odôvodnenia vyplýva: «Z ustanovenia § 256 SSP však nevyplýva nič z toho, čo žalobkyňa tvrdí v kasačnej sťažnosti: nijako z neho nemožno dospieť k záveru, že by v prípade trvajúceho zásahu (§ 252 ods. 1 SSP) mal začiatok subjektívnej dvojmesačnej lehoty „kĺzať“ počas celého trvania iného zásahu. Takisto z uvedeného ustanovenia nijako nevyplýva, že by bolo možné na jednu (subjektívnu) alebo druhú (objektívnu) lehotu neprihliadať, prípadne, že by stačilo, aby žaloba bola podaná počas trvania zásahu. Taký výklad totiž ignoruje jasné znenie § 256 SSP, podľa ktorého sa subjektívna dvojmesačná lehota aplikuje na každú žalobu proti inému zásahu a plynie vždy od okamihu, keď sa o ňom dotknutá osoba dozvedela... Žaloba proti trvajúcejmu alebo opakovaním hroziacemu zásahu má preventívny charakter. Preto je celkom logické, že lehota na jej podanie je naviazaná na prvú vedomosť dotknutej osoby o tomto zásahu. Vychádza sa totiž z logického predpokladu, že len čo je niekto dotknutý určitým zásahom, ktorý považuje za nezákonný, snaží sa ihneď o jeho skončenie a bráni sa proti nemu dostupnými prostriedkami. Čo najskôrším bránením je možné jednak naplniť účel žaloby podľa § 252 ods. 1 SSP, teda čo najskôr zabrániť v ďalšom pokračovaní alebo opakovaní zásahu, jednak zabrániť, aby v dôsledku plynutia času sa zhoršila možnosť zistiť riadne skutkový stav rozhodný pre začatie iného zásahu a presne posúdiť následky, aké tento zásah u dotknutej osoby vyvolával. Čím viac času by uplynulo od začatia iného zásahu, tým je takéto zisťovanie a posudzovanie ťažšie a nepresnejšie. Naopak, ak iný zásah pretrváva dlhšie ako dva mesiace potom, čo sa o ňom dotknutá osoba dozvedela, no napriek tomu proti nemu nie je podaná žaloba, možno celkom pochopiteľne vychádzať z toho, že sama dotknutá osoba nepovažuje zásah za nezákonný, resp. nemá záujem sa proti jeho účinkom a následkom brániť. V tomto zmysle je zákonom ustanovená subjektívna lehota, ktorá je naviazaná na vedomosť dotknutej osoby o inom zásahu, len jedným z normatívnych vyjadrení zásady, že každý si musí sám dbať na svoje práva... Na týchto záveroch nemení nič ani existencia dvojročnej objektívnej lehoty viazanej na okamih vykonania zásahu. Táto dvojročná lehota je totiž len najneskorším časovým úsekom, do ktorého vôbec možno podať žalobu podľa § 252 ods. 2 SSP. Pretože žaloba musí byť podaná tak v subjektívnej, ako aj objektívnej lehote, znamená existencia objektívnej lehoty v podstate to, že ak sa dotknutá osoba o zásahu dozvie až po uplynutí dvoch rokov od jeho vykonania, nemôže sa už domáhať ani určenia nezákonnosti zásahu v zmysle § 252 ods. 2 SSP. Sama existencia

objektívnej lehoty však subjektívnu dvojmesačnú lehotu nijako neruší, nepredlžuje ani inak nemení.»

27. Pokiaľ ide o výklad právnych noriem, ústavný súd konštantne judikuje, že žiadna z výkladových metód nemá absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu. Pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne potrebné vychádzať najprv z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže sa od doslovného znenia právneho textu odchyliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napr. viac verzií interpretácie) alebo v prípade rozporu znenia textu ustanovenia so zmyslom a s účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad *e ratione legis* pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Článok 2 ods. 2 ústavy totiž nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona (III. ÚS 341/07).

28. Vo všeobecnosti prístup k súdu a s tým spojené formálne požiadavky na žalobu a plynutie lehôt si vyžadujú osobitný prístup zo strany súdu aj s poukazom na judikatúru ESLP. Ich výklad a aplikácia nemôžu byť pre účastníkov nepredvídateľné, neurčité alebo nejasné (napr. rozhodnutia ESLP vo veci Legrand proti Francúzsku, č. 23228/08 z 26. mája 2011, § 37 a Hoare proti Spojenému kráľovstvu, č. 16261/08 z 12. apríla 2011, § 54 a § 55).

29. Vzhľadom na to, že v danej veci ide o prístup k súdnej ochrane poskytovanej ľudským právam, môže byť inšpiráciou aj judikatúra ESLP vo vzťahu k zachovaniu lehoty na podanie sťažnosti pred ním. Tá konštatuje, že pokiaľ namietané porušenie predstavuje „trvajúcú situáciu“, proti ktorej nie sú k dispozícii žiadne vnútroštátne prostriedky nápravy, potom lehota šiestich mesiacov na podanie sťažnosti začína plynúť len v prípade, že táto situácia už skončila (pozri rozsudok ESLP zo 16. 11. 2006 vo veci Mužević proti Chorvátsku, sťažnosť č. 39299/02, § 77). Požiadavka šiestich mesiacov sa teda ako taká na trvajúcú situáciu neuplatní. Je to tak preto, lebo v situácii pokračujúceho porušenia lehota na podanie sťažnosti v skutočnosti začína každý deň znovu (pozri rozhodnutie ESLP o prijateľnosti sťažnosti zo 14. 6. 2011 vo veci Vefa Holding sh. p. k a Alimuçaj proti Albánsku, sťažnosť č. 24096/05, § 104). Tu však treba pripomenúť, že ide o výklad objektívnej lehoty podľa čl. 35 ods. 1 dohovoru.

30. V prípade, že vec pripúšťa rôzny výklad, orgán aplikujúci právo je v konkrétnej veci povinný uprednostniť ústavne konformný výklad (nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 15/98 z 11. marca 1999). Ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady relevantných právnych noriem, zásada ústavne konformného výkladu vyžaduje, aby bol uprednostnený ten výklad, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických osôb alebo právnických osôb. Inak povedané, všetky orgány verejnej moci sú povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou a medzinárodnými zmluvami garantovaných základných práv a slobôd (nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 148/06 z 12. apríla 2007).

31. Najvyšší správny súd teda pochybil, keď nezohľadnil z dvoch (pozri body 26 a 40 tohto nálezu) do úvahy prichádzajúcich výkladov ten, ktorý je pre sťažovateľku priaznivejší a zabezpečuje realizáciu jej práva na súdnu ochranu. V danej veci nemožno konštatovať rozpor s ustálenou judikatúrou alebo jej náhlu zmenu (ako tvrdí sťažovateľka), ale nenaplnenie požiadavky ústavne konformného výkladu.

32. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti zároveň uprednostňuje materiálne poňatie právneho štátu, ktoré spočíva okrem iného v interpretácii právnych predpisov z hľadiska ich účelu a zmyslu, pričom pri riešení (rozhodovaní) konkrétnych prípadov sa nesmie opomínať, že prijaté riešenie musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti.

33. Ústavný súd preto bez ambície zasahovať do úlohy najvyššieho správneho súdu zjednocovať judikatúru a na tento účel poskytovať výklad musí konštatovať, že výklad poskytnutý najvyšším správnym súdom v publikovanom rozhodnutí a napadnutom uznesení opomína dva zásadné aspekty. Prvým z nich je účel a zmysel inštitútu ochrany pred nezákonným zásahom. Nezákonné rozhodnutie je výsledkom administratívneho procesu, v rámci ktorého bola dotknutej osobe poskytnutá iná právna ochrana na úrovni obvykle dvoch stupňov správnych orgánov, v rámci ktorej mala možnosť oboznámiť sa s podkladom rozhodnutia, dôvodmi jeho prijatia, uvádzať svoju opozitnú argumentáciu a predkladať dôkazy na účely ovplyvnenia výsledku konania. Pri nezákonnom zásahu však ide o faktickú činnosť orgánu verejnej správy, pri ktorej neprebehlo žiadne formalizované administratívne konanie a je výsledkom okamžitého uplatnenia oprávnenia orgánu verejnej správy v rozpore so zákonom, a teda aj s ústavným imperatívom čl. 2 ods. 2 ústavy. Zásahom dotknuté fyzické osoby a právnické osoby v mnohých prípadoch podľa povahy faktického zásahu nemajú k dispozícii inú právnu ochranu alebo je táto značne limitovaná (námietky v zápisnici o úkone, sťažnosť a pod.). Subsidiarita súdnej ochrany proti nezákonnému zásahu je preto v porovnaní s ochranou proti nezákonnému rozhodnutiu alebo nečinnosťou dôvodne oslabená aj úpravou Správneho súdneho poriadku (nevyžaduje vyčerpanie iných prostriedkov nápravy). Dotknutá fyzická osoba a právnická osoba sa teda zásahovou žalobou uchádzajú o súdnu ochranu ako „prvú pomoc“ pred nezákonne uplatňovanou verejnou mocou, čomu by mala zodpovedať aj miera formalizmu a prísnosti posudzovania prípustnosti žaloby na strane správneho súdu.

34. Tento rozdielny zmysel právnej úpravy nezákonného zásahu mal byť pri výklade najvyššieho správneho súdu stredobodom úvah. Prístup k súdu sťažovateľky mal byť posudzovaný s osobitnou ústretovosťou a začiatok lehoty na podanie žaloby proti zásahu, ktorý trvá, predvídateľný a jasný. Navyše v situácii súbežného porušenia ústavného práva sťažovateľky na konanie bez zbytočných prieťahov, ako aj existencie dvoch relevantných možných výkladov nemôže byť postup všeobecných správnych súdov ústavne akceptovaný. Zmyslu a účelu právnej úpravy nezákonného zásahu najvyšší správny súd nevenoval náležitú pozornosť a poskytol výklad v príkrom rozpore s ním. Tým sťažovateľke obmedzil prístup k správne súdu a zasiahol do samotnej podstaty práva na súdnu ochranu. Opomenul tiež zásadný význam materiálnej spravodlivosti.

35. Druhou skutočnosťou, na ktorú správne súdy pri svojom výklade nereflektovali, je idea bezrozpornosti právneho poriadku. Súčasťou systémového chápania právneho poriadku je aj rešpektovanie toho, že rôzne právne predpisy upravujú inštitúty, ktoré sú spoločné celému právnemu poriadku alebo aspoň niekoľkým jeho odvetviam. Ak bol právny inštitút doktrínou

teoreticky prepracovaný v inom odvetví, v takom prípade je nevyhnutné vychádzať pri jeho používaní z doktrínálnych záverov a rysov, ktoré sú im spoločné (obdobne náleží Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 1169/07 z 26. februára 2009). Právny názor najvyššieho správneho súdu je preto aj opomenutím funkčných väzieb s ostatnými oblasťami práva, keďže obmedzil svoj výklad len na niekoľko málo ustanovení Správneho súdneho poriadku a nepristúpil k interpretovanej úprave ako k časti logicky súladného významového celku (systému).

36. Totožnou otázkou včasnosti podania zásahovej žaloby proti trvajúcej zásahu sa zaoberal aj Ústavný súd Českej republiky v náleze sp. zn. II. ÚS 635/18 z 15. mája 2018 a dospel k záveru, že v prípade trvajúcich zásahov všeobecne musí s ohľadom na zásadu bezrozpornosti právneho poriadku platiť pravidlo, podľa ktorého časové právne následky vrátane dopadu na začiatok plynutia subjektívnej aj objektívnej lehoty na podanie zásahovej žaloby má až ukončenie takého zásahu. Subjektívna lehota nemôže pri neukončenom trvajúcom zásahu uplynúť. Pri formulovaní tohto názoru vyšiel z podobných úvah, ako sú nasledujúce.

37. Pri hľadaní spoločných rysov trvajúceho protiprávneho faktického zásahu orgánu verejnej správy s inštitútmi iných právnych odvetví je možné upriamiť pozornosť na trváci trestný čin (§ 122 ods. 12 Trestného zákona), ktorý má s nezákonným zásahom okrem oblasti verejného práva a protiprávnosti konania spoločnú črtu trvania protiprávneho pôsobenia v čase, resp. udržiavania vyvolaného protiprávneho stavu, a preto je prímer týchto inštitútov najvýstižnejší.

38. Kvalifikácia trestného činu ako trvajúceho má význam najmä pre určenie doby jeho spáchania. Trváci trestný čin sa posudzuje podľa zákona účinného v čase jeho ukončenia, aj ak by časť skutku spadala do účinnosti starého – hoci i pre páchatel'a priaznivejšieho – Trestného zákona. Podobne nebude páchatel' trestne zodpovedný ako mladistvý, ak jeho trvajúce konanie skončilo po dosiahnutí veku 18 rokov. Premlčacia doba začína plynúť od zániku protiprávneho stavu (pozri ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní právo hmotné*. 7. vydanie. Praha : Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 110 – 111.).

39. Pre trváce trestné činy platí, že pre posúdenie veku páchatel'a, pre použitie amnestie a pre premlčanie trestného stíhania je rozhodujúci okamih ukončenia trestného činu (pozri SAMAŠ, O., STIFFEL, H. a TOMAN, P. *Trestný zákon. Stručný komentár*. 1. vydanie. Bratislava : IURA EDITION, spol. s.ro., 2006, s. 254, komentár k odsekom 10 až 12, § 122.). Predpokladá sa, že pri trvácich trestných činoch bude spôsobený protiprávny stav trvať aj po dokonaní trestného činu a páchatel' bude tento stav zámerne udržiavať. Od okamihu dokonania treba odlišiť okamih ukončenia činu, ktorý nastáva až odstránením protiprávneho stavu (tamtiež, s. 253, 254).

40. Ak právny poriadok spája nepriaznivé následky pre páchatel'a trvajúceho trestného činu s plynutím času a udržiavaním následkov a za rozhodný okamih považuje až ukončenie protiprávneho stavu, potom je potrebné rovnaký meter uplatniť aj pri nezákonnej činnosti orgánu verejnej správy a trvanie nezákonnej činnosti zohľadniť na ťarchu štátu pri posudzovaní lehoty, v ktorej sa žalobca môže domáhať ochrany pred takouto trvajúcou protiprávnou činnosťou štátneho aparátu, teda za rozhodný považovať rovnako koniec protiprávneho stavu.

41. Ak z iných právnych odvetví vyplýva, že dôsledky pre začiatok počítania času má až ukončenie určitého dlhšiu dobu trvajúceho protiprávneho stavu, musel by najvyšší správny súd (alebo publikované rozhodnutie, na ktoré poukázal) uviesť dostatočne závažné dôvody, prečo je v prípade

počítania lehoty na podanie zásahovej žaloby možno postupovať inak. Z napadnutého rozsudku však takáto argumentácie nevyplýva, čo ho robí tiež arbitrárnym.

42. Z hľadiska proporcionality v kolízii stojacich záujmov je tiež dôležitejšia než právna istota v administratívnych (vertikálnych) vzťahoch existencia účinného nástroja súdnej ochrany proti dlhodobému nezákonnému konaniu verejnej správy. V prípade faktického zásahu zameraného alebo uplatneného proti konkrétnemu jednotlivcovi je málo pravdepodobná účasť ďalších subjektov v súdnom konaní. Ustanovená lehota na podanie zásahovej žaloby tak chráni len právnu istotu orgánu verejnej moci, že po uplynutí stanovenej doby nebude výkon verejnej moci podliehať súdnej kontrole z hľadiska zákonnosti jej uplatnenia. Táto právna istota orgánu verejnej správy preto nepredstavuje takú významnú ústavnú hodnotu, ktorá by v kolízii so základným právom na súdnu ochranu jednotlivca pred nezákonne uplatňovanou verejnou mocou nemala ustúpiť, a teda prednosť musí dostať súdna ochrana jednotlivca a jeho prístup k súdu.

43. Sťažovateľka namieta aj porušenie svojho práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru a práva na účinnú ochranu pred diskrimináciou podľa čl. 6 antidiskriminačného dohovoru.

44. Podľa čl. 6 antidiskriminačného dohovoru zmluvné štáty zabezpečia prostredníctvom príslušných vnútroštátnych súdov a iných štátnych orgánov všetkým osobám podliehajúcim ich jurisdikcii účinnú ochranu pred všetkými činmi rasovej diskriminácie, ktoré v rozpore s týmto dohovorom porušujú ľudské práva a základné slobody, ako aj právo žiadať na týchto súdoch spravodlivú a primeranú náhradu za akúkoľvek škodu, ktorú v dôsledku takej diskriminácie utrpeli.

45. Z čl. 13 dohovoru vyplýva pre fyzické osoby a právnické osoby procesné právo akcesorickej povahy mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom v prípade porušenia ostatných ľudských práv chránených dohovorom. Článok 13 dohovoru teda zakotvuje povinnosť samotnej existencie opravného prostriedku a jeho dostupnosť pre sťažovateľov na vnútroštátnej úrovni pre prípad porušenia základných práv.

46. Inak účinný a dostupný prostriedok nápravy – zásahová žaloba sťažovateľky bola jej ústavne nekonformným odmietnutím zo strany správneho súdu za popísaných skutkových okolností zbavená svojho účinku, pretože požadovaná súdna ochrana sa stala sťažovateľke nedostupnou v rozpore s právom. Z rovnakého dôvodu nezabezpečenia účinnej ochrany konštatoval ústavný súd aj porušenie čl. 6 antidiskriminačného dohovoru.

47. Vychádzajúc z uvedených úvah, dospel ústavný súd k záveru, že v prejednávanej veci došlo k porušeniu práv sťažovateľky na súdnu ochranu a spravodlivý proces ústavne nekonformným výkladom aplikovaných právnych noriem, keď nebol dostatočne zohľadnený účel a zmysel aplikovaných noriem ani požiadavka bezrozpornosti právneho poriadku a zároveň pri viacerých do úvahy prichádzajúcich výkladoch nebol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnejšiu realizáciu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu. Uvedené pochybenie malo priamy negatívny dopad na právo sťažovateľky na účinný prostriedok nápravy podľa dohovoru a právo na zabezpečenie účinnej ochrany podľa antidiskriminačného dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

48. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

49. Vzhľadom na to, že napadnuté rozhodnutie porušuje základné práva sťažovateľky, ústavný súd ho zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie a rozhodnutie najvyššiemu správneho súdu (bod 2 výroku nálezu). V ďalšom konaní bude úlohou najvyššieho správneho súdu v súlade s právnym názorom ústavného súdu opätovne rozhodnúť o kasačnej sťažnosti sťažovateľky, ktorou namieta nesprávne právne posúdenie včasnosti podania jej žaloby proti inému zásahu zo strany správneho súdu prvého stupňa.

50. Ústavný súd nevyslovil porušenie práv podľa čl. 14 ods. 1 a 2 antidiskriminačného dohovoru, pretože nezakotvujú žiadne subjektívne práva jednotlivca, ale len oprávnenie zmluvného štátu uznať príslušnosť výboru OSN na prijímanie a prerokúvanie oznámení jednotlivcov a možnosť vytvoriť alebo určiť orgán vo vnútroštátnom práve, ktorý bude poverený prijímať a prerokúvať petície sťažujúcich sa osôb podliehajúcich jeho jurisdikcii (bod 5 výroku nálezu).

51. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadost'učinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

52. Napriek tomu, že v konaniach o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces ústavný súd obvykle nepristupuje k priznaniu finančného zadost'učinenia, pretože považuje za dostatočnú nápravu spočívajúcu vo vyslovení porušenia práva a zrušení rozhodnutia a jeho vrátení na ďalšie konanie, v tejto veci mimoriadne dospel k záveru, že na dovŕšenie ochrany základných práv sťažovateľky je potrebné sťažovateľke priznať aj finančné zadost'učinenie. Ústavný súd pripomína mimoriadnu ústavnú hodnotu ľudskej dôstojnosti, rovnosti a zákazu diskriminácie, ktorých porušenie na základe rasy v procese výberu do zamestnania konštatoval výbor OSN v rámci svojej pôsobnosti po tom, čo sa sťažovateľka nápravy nedomohla na vnútroštátnej úrovni. Je potrebné zohľadniť, že v tomto prejednávacom konaní sa sťažovateľka obrátila na správny súd na účely dosiahnutia splnenia práve tohto rozhodnutia výboru OSN, pričom správne súdy v nadväznosti na už konštatované porušenie základného práva sťažovateľky na konanie bez zbytočných prieťahov následne ešte ústavne nekonformne odmietli žalobu sťažovateľky ako oneskorene podanú. V súhrne skutkových okolností danej veci sa javí postup správnych súdov ako extrémne nespravodlivý, neakceptovateľný v právnom štáte a ujma na strane sťažovateľky, ktorá sa roky márne snaží na vnútroštátnej úrovni dosiahnuť ochranu svojej rovnosti, ako mimoriadne intenzívna. Zohľadňujúc tieto okolnosti, dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadost'učinenia v sume 3 000 eur primerané (bod 3 výroku nálezu).

53. Nad rámec uvedeného ústavný súd dodáva, že antidiskriminačný dohovor poskytuje ochranu ľudským právam na tej najbazálnejšej úrovni ľudskej dôstojnosti a rovnosti, teda ide o ústrednú ústavnú hodnotu aj na vnútroštátnej úrovni chránenú čl. 12 ods. 1 ústavy. Oprávnenie výboru OSN skúmať porušenie práv jednotlivcov je založené vyhlásením zmluvného štátu (aj Slovenskej republiky) podľa čl. 14 ods. 1 antidiskriminačného dohovoru, ktorým uznáva príslušnosť výboru OSN na prijímanie a prerokúvanie oznámení jednotlivcov. Výbor neprijme oznámenia týkajúce sa zmluvného štátu, ktorý neurobil takéto vyhlásenie. Ak teda Slovenská republika (prostredníctvom svojho predchodcu a recipovaním tejto zmluvy do právneho poriadku) pristúpila

k antidiskriminačnému dohovoru a z vlastnej vôle založila vyhlásením príslušnosť výboru OSN, je v zmysle zásady *pacta sunt servanda* dôležité naplniť medzinárodný záväzok štátu dobrovoľne, splniť, čo rozhodnutie výboru odporúča, a poskytnúť sťažovateľke ospravedlnenie a odškodnenie. Ide o príspevok k posilneniu dôveryhodnosti Slovenskej republiky ako zmluvného partnera na medzinárodnom poli. Podľa čl. 16 antidiskriminačného dohovoru ustanovenia tohto dohovoru o opatreniach, ktoré sa majú urobiť na vybavenie sťažností, sa nedotýkajú iných spôsobov vybavovania sťažností v oblasti diskriminácie a nebránia zmluvným štátom použiť prípadne aj inú cestu na urovanie sporu. Zároveň je potrebné dodať, že dobromyseľné plnenie medzinárodných záväzkov štátu, ktoré na seba prevzal, nie je možné považovať za konanie štátneho orgánu v rozpore čl. 2 ods. 2 ústavy, ako to naznačuje zúčastnená osoba, ale za postup v súlade s Viedenským dohovorem o zmluvnom práve.

IV. Trovy konania

54. Úspešná sťažovateľka si uplatnila právo na náhradu trov konania.

55. Ústavný súd priznal sťažovateľke fakultatívnu náhradu trov konania podľa § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v rozsahu tarifnej odmeny za dva úkony právnej služby v roku 2025 (prevzatie zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) a režijného paušálu k nim podľa § 16 ods. 3 vyhlášky. Takto určená suma je celkom 771,68 eur (bod 4 výroku nálezu).

56. Priznanú náhradu trov konania je najvyšší správny súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

57. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. novembra 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu